cc. T R

MEMORANDUM

BESTEMD VOOR BEHANDELING IN DE MINISTERRAAD OP 15 DECEMBER

Van: DIE Datum: 14 december 1978

Aan: M via DGES en S (afwezig) 17/12 No.: 1102

Onderwerp: Laatste fase toetredingsonderhandelingen Griekenland.

Op de ministeriële bijeenkomst met Griekenland op 6 december jl. is een ernstige situatie ontstaan. Het aanbod van de Gemeenschap met name in de sector landbouw (groenten en fruit) en voor het vrij verkeer van werknemers was voor Griekenland onaanvaardbaar. De kern van het probleem ligt in de in Griekse ogen veel te lange overgangsperiode. Griekenland meent dat deze overgangsperiode maximaal vijf jaar mag bedragen. Het beroept zich daarbij op twee argumenten:

- Het precedent geschapen bij de toetredingen van het V.K., Ierland en Denemarken in 1973. Voor deze landen was een periode van vijf jaar ook voldoende.
- De gevolgen van de toetreding van Griekenland op de economie van de Gemeenschap zijn te verwaarlozen.

Het is daarom onjuist de Grieken een lange overgangsperiode op te leggen speciaal voor sectoren waarin Griekenland voordelen hoopt te behalen uit de toetreding.

Het Griekse verzet op de ministeriële bijeenkomst was niet geheel vrij van drama. Dit neemt bepaald niet weg dat de Griekse argumenten naar onze mening niet gemakkelijk als onjuist gekenschetst kunnen worden.

./. Op 12 dezer heeft Premier Karamanlis de Ambassadeurs van de Negen bijeengeroepen (zie Warmenhoven 192) en bij die gelegenheid aan elk van hen een persoonlijke brief overhandigd aan de respectievelijke regeringshoofden.

Het is op de inhoud van deze brief dat ik speciaal Uw aandacht wil vestigen. Weliswaar bevat die inhoud geen wezenlijke nieuwe elementen, maar aan het hoofddoel van deze brief, nl. het accentueren van de ernstige situatie, kan niet voorbij worden gegaan. Ik moet met enige klem erop wijzen dat het standpunt van de Gemeenschap in redelijkheid niet goed volgehouden kan worden, terwijl voorts ook op politieke gronden enige tegemoetkomendheid vereist is.

Ik meen dan ook dat de Griekse toetreding en met name de duur van de overgangsperiode in de sectoren landbouw en sociale zaken opnieuw in de a.s. Ministerraad aan de orde dient te worden gesteld.

Voor wat Nederland betreft zou zulks inhouden dat in de aanstaande Raad op 18 en 19 dezer met kracht het standpunt naar voren moet worden gebracht dat de onderhandelingen, die op 20 december op ministerieel niveau met de Grieken worden gehouden, thans moeten slagen. Daartoe is, naar het voorkomt, nodig het volgende.

36/29.

© BuZa, blok 4, 1975-1984 (Ministerie van Buitenlandse Zaken) inv.nr. 19243
http://resources.huygens.knaw.nl/europeseintegratie/doc/Z00598

1219-5-'78 - 807517F

cc.

MEMORANDUM

BESTEMD VOOR BEHANDELING IN DE MINISTERRAAD OP 15 DECEMBER

Van: DIE

Datum: 14 december 1978

Aan: ~~via DGES en S~~ (afwezig) 17/12

No.: 1102

Onderwerp: Laatste fase toetredingsonderhandelingen Griekenland.

Op de ministeriële bijeenkomst met Griekenland op 6 december jl. is een ernstige situatie ontstaan. Het aanbod van de Gemeenschap met name in de sector landbouw (groenten en fruit) en voor het vrij verkeer van werknemers was voor Griekenland onaanvaardbaar. De kern van het probleem ligt in de in Griekse ogen veel te lange overgangsperiode. Griekenland meent dat deze overgangsperiode maximaal vijf jaar mag bedragen. Het beroept zich daarbij op twee argumenten:

- Het precedent geschapen bij de toetredingen van het V.K., Ierland en Denemarken in 1973. Voor deze landen was een periode van vijf jaar ook voldoende.
- De gevolgen van de toetreding van Griekenland op de economie van de Gemeenschap zijn te verwaarlozen.

Het is daarom onjuist de Grieken een lange overgangsperiode op te leggen speciaal voor sectoren waarin Griekenland voordelen hoopt te behalen uit de toetreding.

Het Griekse verzet op de ministeriële bijeenkomst was niet geheel vrij van drama. Dit neemt bepaald niet weg dat de Griekse argumenten naar onze mening niet gemakkelijk als onjuist gekenschetst kunnen worden.
Op 12 dezer heeft Premier Karamanlis de Ambassadeurs van de Negen bijeengeroepen (zie Warmenhoven 192) en bij die gelegenheid aan elk van hen een persoonlijke brief overhandigd aan de respectievelijke regeringshoofden.
Het is op de inhoud van deze brief dat ik speciaal Uw aandacht wil vestigen. Weliswaar bevat die inhoud geen wezenlijke nieuwe elementen, maar aan het hoofddoel van deze brief, nl. het accentueren van de ernstige situatie, kan niet voorbij worden gegaan. Ik moet met enige klem erop wijzen dat het standpunt van de Gemeenschap in redelijkheid niet goed volgehouden kan worden, terwijl voorts ook op politieke gronden enige tegemoetkomendheid vereist is.
Ik meen dan ook dat de Griekse toetreding en met name de duur van de overgangsperiode in de sectoren landbouw en sociale zaken opnieuw in de a.s. Ministerraad aan de orde dient te worden gesteld.

./.

Voor wat Nederland betreft zou zulks inhouden dat in de aanstaande Raad op 18 en 19 dezer met kracht het standpunt naar voren moet worden gebracht dat de onderhandelingen, die op 20 december op ministerieel niveau met de Grieken worden gehouden, thans moeten slagen. Daartoe is, naar het voorkomt, nodig het volgende.

36/29.

1219-5-'78 - 807517F

MEMORANDUM

Van: Datum:

Aan:

Onderwerp: - 2 -

1) Het standpunt van Landbouw ten aanzien van de duur van de overgangsperiode - volgens Landbouw minimaal 7 jaar - moet gewijzigd worden. Het argument van Landbouw nl. dat Griekenland eigenlijk niet in staat is de mechanismen van het landbouwbeleid over te nemen en daar in ieder geval 7 of 8 jaar voor nodig is, is onbewezen. Een volgend argument van Landbouw, dat voor een aantal gevoelige produkten een overgangsperiode van 7 jaar een minimum vormt, is vooral geïnspireerd op de angst dat een kortere periode als een precedent zou werken in de onderhandelingen met Spanje. Er zijn overigens geen duidelijke aanwijzingen dat de Nederlandse tuinbouw ernstige schade zal leiden van de Griekse concurrentie. Ook al wordt dit voortdurend door Landbouw gesuggereerd, bewijzen ervoor bestaan er niet. Landbouw hanteert met andere woorden onlustgevoelens, maar geen harde argumenten.

2) Van de twee Lid-Staten waarvan Landbouw het meeste steun verwacht, Frankrijk en Italië, heeft Italië al snel ingestemd met een overgangsperiode van vijf jaar. Dit betekent dat thans alleen nog Frankrijk en Nederland een korte overgangsperiode tegenhouden. Weliswaar werd op de laatste REZ besloten dat het Nederlandse standpunt in deze het Franse zou kunnen volgen, maar gezien de recente ontwikkelingen is dit (door ons nooit gewaardeerde standpunt) nu niet langer houdbaar. Immers als Frankrijk thans naar aanleiding van de brief van Premier Karamanlis met een periode van vijf jaar zou instemmen, zou Nederland alleen komen te staan met haar eis van zeven jaar. Dat is uiteraard niet vol te houden. Een zwaarder argument acht ik dat als Nederland thans enige soepelheid betoont, en de prijs die Landbouw daarvoor betalen moet is toch niet hoog, alleen Frankrijk overblijft in een geïsoleerde positie.
U zou de heer Van der Stee erop kunnen wijzen dat Frankrijk deze positie vermoedelijk niet lang zal blijven innemen. Dit betekent dan eigenlijk dat Landbouw net zo goed meteen zijn te strakke standpunt kan laten varen. Wij vermijden daarmee dat Nederland op enigerlei wijze betrokken wordt in een Zwarte Pieten-Spel waarvan de weerslag voor ons slechts ongunstig kan zijn. Mocht Landbouw zich willen blijven verschuilen achter Frankrijk, dan zou U erop kunnen wijzen dat de situatie ernstige vormen kan gaan aannemen. Ik kan niet voorspellen of de Grieken hieruit de conclusie zullen trekken de onderhandelingen af te

1219-5-'78 - 807517F

breken of op te schorten. De laatste mogelijkheid acht ik in ieder geval niet uitgesloten. Het is natuurlijk mogelijk dat Landbouw, dat ten aanzien van de toetreding van Griekenland, Spanje en Portugal nooit van veel enthousiasme heeft blijk gegeven, opschorting of zelfs een breuk in de onderhandelingen zou toejuichen. Mocht Landbouw onverhoopt een dergelijk standpunt innemen, dan zou U er met klem op moeten wijzen dat toezeggingen die de Gemeenschap en ook Nederland (met name ook door Uw voorganger) gedaan hebben, nooit aanleiding hebben gegeven tot twijfels omtrent ons positieve standpunt. Die toezeggingen waren niet alleen een duidelijk politiek commitment, maar hebben voorts altijd in ieder geval impliciet ingehouden dat lasten en lusten van de overgang redelijk verdeeld zouden worden. De positie van Landbouw zou daaraan volledig afbreuk doen .
Denkbaar is natuurlijk dat Landbouw speculeert op de mogelijkheid dat Griekenland, bij gebrek aan keuze mogelijkheden, een overgangsperiode van zeven jaar accepteert. Er rijzen dan onmiddellijk twee problemen die ik onder Uw aandacht wil brengen.

- Het klimaat rond de toetreding wordt grote schade toegebracht. De effecten daarvan op Spanje en Portugal zijn niet te overzien, maar mogen niet onderschat worden. In het Europa dat de Gemeenschap zegt na te streven, en Nederland heeft altijd gesteld zich daarbij aan te sluiten, moet en kan zulks voorkomen worden.
- Veel ernstiger is het risico dat de Grieken met een overgangsperiode van zeven jaar snel om heronderhandelingen zullen vragen. Het precedent van de heronderhandelingen van het V.K. kan hier niet anders dan inspirerend werken. De Gemeenschap haalt zich aldus veel onnodige ellende op de hals, ook in het politieke klimaat.

3) Ten aanzien van het sociaal volet geeft de Nederlandse positie slechts één moeilijkheid. Sociale Zaken streeft ook naar een zo lang mogelijke overgangsperiode. Het is duidelijk dat genoemd ministerie daarbij steun vindt in de eisen van Landbouw, terwijl omgekeerd Landbouw zich gesteund weet door Sociale Zaken. Ook hier zou derhalve Sociale Zaken het ingenomen standpunt moeten laten varen door in te stemmen met een overgangsperiode van vijf jaar. Er ligt hier helaas nog een probleem, nl. dat het voorstel van de Gemeenschap in feite het Duitse standpunt vertolkt. Dit standpunt is uitermate restrictief, want het maakt het vrij verkeer van werknemers pas mogelijk na afloop van de overgangsperiode, door de Gemeenschap bepaald op acht jaar.

1219-5-'78 - 807517F

MEMORANDUM

Van: Datum:

Aan:

Onderwerp: - 4 -

Enerzijds zou derhalve op het interne vlak Sociale Zaken met vijf jaar moeten instemmen, vervolgens zou U in de Raad de overige Lid-Staten moeten oproepen het Duitse standpunt te verzachten. Aangezien acht Lid-Staten het vrij verkeer van werknemers veel sneller zouden kunnen accepteren dan Duitsland, zou mijns inziens de oplossing gezocht moeten worden in het geleidelijk totstandbrengen van het vrij verkeer binnen vijf jaar, zij het met vrijwaringsmaatregelen binnen die overgangsperiode. De B.R.D. zou daarbij overtuigd moeten worden van de politieke noodzaak door een concessie te doen de onderhandelingen te helpen slagen. Voorts wordt aldus bereikt, dat de overgangsperiode voor landbouw, het vrij verkeer van werknemers en industrie uniform zijn. De voordelen daarvan gaan veel verder dan alleen optisch.
De beide concessies die van Uw ambtgenoot van Landbouw en Sociale Zaken gevraagd worden lijken bepaald niet onoverkomelijk. Door omstandigheden hebben beide ministers een confrontatie met de realiteit kunnen ontgaan. Thans is dit niet langer mogelijk.
Tot slot moge ik eraan herinneren dat Nederland op vele niveaus verklaard en herhaald heeft, dat de Griekse toetreding op zijn eigen mérites beoordeeld en behandeld zou worden. Zulks kan thans gebeuren.

1219-5-'78 - 807517F